92.220

Original document is part of the Irving Peters Collection, in the Simon Wiesenthal Center Archives. Irving Peters was the President of the 5,000 survivors in Berlin from 1945-1949, and became President of the American Congress of Jews from Poland in 1960. He established the Council of Post War Jewish Organizations - Survivors of the Nazi Holocaust in 1962, and founded the Martyrs Memorial and Museum of the Holocaust in 1963. He was also strongly involved in the new State of Israel.

אונדזער לעבן

אָרגאַן פֿון די באַפרײַטע ייִדן אין בערלין

Nr. 6 (24) | בערלין, 12 דעצעמבער 1947 | כסלו תש״ח

דער „קאמף פאר ארץ־ישראל גייט ווייטער

אין די טעג פון נאציאנאלער זעלבסטשטענדיקייט.

דער וועלטס־געוויסן האט מנצח געווען. דער 2000 יאריקער גלות האט געפונען זיין קץ — א טייל פון ארץ ישראל איז געווארן די מדינה פונעם יידישן פאלק.

די פעלקער פון דער וועלט, האבן געזען דעם אומפארגלייכלעכן אין דער געשיכטע, אויפבוי־ווערק פון חלוצישן ציוניזם און די אומבאשרייבלעכע מארטיראלאגיע פון אייראפעישן יידנטום און האבן אנערקענט אונדזערע רעכט.

מען דארף ניט זיין קיין עקסטרעמיסט פון רעכטס אדער לינקס, בכדי צו זאגן, אז אונדז קומט מער. אונדזערע ציוניסטישע פירער האבן געמוזט האבן די זארג און פאראנטוואר־טלעכקייט פארן גורל פון וועלט־יידנטום און זיינען מיט רעכט איינגעגאנגען אויף דער הנחה. און דער בעסטער באווייז אין דער גערעכטער פאליטיק פון די אנפירנדיקע ציוניסטישע [illegible], איז דער יובל, די פרייד, וואס [illegible] ארומגעכאפט די גאנצע יידישע וועלט, און באזונדערס די יידישע מאסע פון דער שארית הפליטה. אויסגעשעפטע פון דער־ווארטונג, אין געפאר פון מאראלישער און נאציאנאלער פארניכטונג, עפנען זיך פאר אונדז איצט די ברייטע מעגלעכקייטן פון אמת׳ער באפרייונג.

אייגנטלעך האבן מיר דאך באקומען דאס, וואס מיר האבן סיי ווי סיי געהאט („נותנים לנו, מה שיש לנו" — „דבר השבוע") די גרענעצן האבן דאך שוין לאנג אנגעצייכנט מיט זייערע־אקער־אייזנס די קבוצים, וואס זיינען געגאנגען אויף התישבות — פון גליל ביזן נגב. קיין איין שטיקל „פרעמדע" ערד איז דאך אונדז ניט צוגעקומען. פון דעסט־וועגן, איז געווען פארויסצוזען, אז די אלע שווארצע כחות פון די אראבישע לענדער וועלן אויסנוצן דעם באשלוס פון „אונא" אנצוהויבן א קריג מיטן ישוב.

אין היינטיקן נומער פון אונדזער צייטונג, וועלן אונדזערע לייענער געפונען א נייעם דאקומענט וועגן דעם גרויס־מופטיס צו־זאמענארבעטן מיט היטלערן. אט דער זעלבער מופטי, וועלכער האט איינגעלייגט וועלטן בעת דער לעצטער וועלט־מלחמה מיטצוהעלפן די פאשיסטיש נאצישע „אקס" אין קאמף קעגן דער וועלט־דעמאקראטיע און אין דער פארניכטונג פון יידישן פאלק, איז ווידער אויפגעשטאנען תחית המתים און פירט זיין בלוטיקע העצע, ניט נאר קעגן דער יידישער מדינה, נאר קעגן די אלע דעמאקראטישע גרויסמאכטן, וועלכע האבן משפיע געווען אויף דעם באשלוס פון „אונא" — אין דער ערשטער ריי — קעגן אמעריקע און ראטנפארבאנד.

עס איז איבעריק צו זאגן, אז די גרויסע מלוכות וועלכע האבן געשטימט פאר חלוקה, וועלן צו יעדער צייט קענען זיך אן עצה געבן מיט די אראבישע „קריגער". נאר ניט דוקא זיי, די יידישע ווידערשטאנדס ארמיי — די הגנה קען אן איבעריקע שוועריקייטן מיט דער הילף פון ישוב געבן אזא ענטפער די פא־גראמשטשיקעס אז זיי וואלטן פארשפארט ווייטער צו פראוואצירן. אבער ניט אין אונדזערע אינטערעסן איז צו פירן א קריג מיט די אראבער. דער אראבישער זעלנער דער מענש פון דער מאסע, טראגט ניט קיין שום שנאה צום ישוב, ער ווייסט אויסגעצייכנט, אז דער יידישער ישוב אין ארץ ישראל האט אים געבראכט קולטור און פרידן און געהעכערט זיין לעבנס־ניווא.

נאר די מופטים און עפענדים — די גרויסע פריצים און פירשטן אין שרעק פארן פארלירן די מאכט פירן א העצע קעגן דער יידישער מדינה.

מיר פארלירן אבער ניט דעם גלויבן און דעם געזונטן אינסטינקט פון די אראבישע פאלקס־מאסן. זיי וועלן סוף כל סוף פאר־שטיין, ווו עס שטעקט דער ווארצל פון די העצערייען, ווען זיי וועלן וויסן, אז די יידישע מדינה וועט געבויט ווערן אויף יסודות פון סאציאלער גערעכטיקייט און פריינדשאפט מיט די אראבישע שכנים."

א. י.

נייע אינצידענטן אין ארץ ישראל

ירושלים. (אפ.—אופ.) דעם 11־טן דעצעמבער זיינען אין דער אלט־שטאט פון ירושלים פאר־געקימען נייע אינצידענטן, צווישן אראבער און יידן וועלכע האבן אנגענומען אזא מאס־שטאב, אז די ענגלישע מיליטער־פאליציי האט געמוזט פארמאכן די טויערן פון די אלט־שטאט. אראבישע באנדעס האבן גע־פרווט אויפהענגען זייער פאן אויף א יידישער סינאגאגע, נאר מיטגליזער פון דער הגנה, וועלכע זיינען געווען באוואפנט מיט מאשין־געווער האבן די אנגרייפער פארטריבן. בא־נאכט זיינען אין חיפה פארגעקומען שיסערייען.

נאכן איבערגעבן די אפיציעלע מעלדונג, אז די יידישע מיליטערישע ארגאניזאציעס, האבן דאס רעכט צו טראגן פייער־וואפן און אז זיי האבן די אויפגאבע צו זארגן פאר רו און ארדנונג אין דעם געביט פון תל־אביב און פתח תקוה, פון וועלכן ס׳ווערט עוואקוירט ביז דעם 15־טן דעצעמבער דאס ענגלישע מיליטער, זיינען פארגעקומען נייע בלוטיקע אינצידענטן.

איינוואנדערונג אן באגרענעצונגען

לאנדאן. (אופ.) אן אפיציעלער ענגלישער ספיקער האט דערקלערט, אז ענגלאנד יועט מן הסתם אין קורצער צייט דערלייכטערן די איצטיקע איינוואנדערונג־באגרענעצונגען, קיין ארץ ישראל, אדער זיי בכלל אנולירן. אלע יידישע פליטים וועלכע זיינען אין ציפערן זאלן אזוי גיך, ווי מעגלעך, געבראכט ווערן אויף אמעריקאנישע שיפן קיין ארץ ישראל.

„אונא" פאראנטווארטלעך פאר ירושלים

לייק סאקסעס. (דפד.) די קאמיסיע פון „אונא" פאר דער אינטערנאציאנאליזאציע פון ירושלים, וועלכע איז געבילדעט געווארן פון פארטרעטער פון 6 מלוכות, האט דערגרייכט א פרינציפיעלן באשלוס וועגן דער פראגע, אז דער צוטריט צו ירושלים איז דערלויבט נאר פאר די מיליטער אפטיילונגען, וועלכע זיינען באשטימט געווארן דורך דעם זיכערהייטס ראט.

דיסקוסיע וועגן דעם ארץ ישראל-מאנדאט

לאנדאן. (רייטער) בעת דער דיסקוסיע אין ענגלישן אונטערהויז האט דער ענגלישער קאלאניאל־מיניסטער, קריטש דזשאנס, דער־קלערט, אז ענגלאנד וועט זיין ארץ ישראל מאנדאט פארענדיקן דעם 15־טן מיי 1948 יאר. וועגן דעם גענויעם טערמין ווערט נאך פאר־האנדלט מיט די פאריייניקטע־נאציעס. ווייטער האט קריטש דזשאנס, דערקלערט, אז די רע־גירונג וויל עוואקוירן דאס ענגלישע מיליטער פון ארץ ישראל ביז צום 1־טן אויגוסט 1948 [illegible] האט אבער באטאנט אז אויב די [illegible] דערונג וועט אנקומען א [illegible] וועט זיך קענען א[illegible] [illegible] ערנסטע ליגע.

טריגווע לי וויל פארן קיין ארץ ישראל

ירושלים. (אופ.—אפ.) דער גענעראל סעקרעטאר פון די פאריייניקטע־נאציעס, טריגווע לי, האט מיטגעטיילט, אז אין יאנואר 1848 וועט ער באזוכן ארץ ישראל.

מאביליזאציע פון יידן

ירושלים. (אופ.) אין גאנץ ארץ ישראל ווערט דורכגעפירט א מאביליזאציע פון אלע יידישע מענער און פרויען אין עלטער צווישן 17 און 25 יארן. דער פאריין פון יידישע קריגס וועטעראנען האט אפעלירט צו זיינע 30 000 מיטגלידער זיי זאלן פרייוויליק אריינטרעטן אין דער יידישער ארמיי.

אראבער טרעטן ארויס פון „אונא"?

קאיר. (רייטער) לויט נאך ביז איצט ניט באשטעטיקטע ידיעות, פארלאנגען אראבישע מלוכות, סאודי אראביען און טראנסיארדאניע פון אלע אראבישע לענדער, זיי זאלן ארויס־טרעטן פון דער ארגאניזאציע פון די פאריייניקטע־נאציעס. „יונייטעד פרעס" מעלדעט פון וואשינגטאן, אז דער וויצע־פארזיצער פון דעם עקזעקוטיוו־קאמיטעט פון הויכן אראבישן קאמיטעט, חוסייני, האט דערקלערט, אז די אראבישע מלוכות וועלן זיך ווענדן צו דעם אינטערנאציאנאלן טריבונאל, ער זאל אנט־שיידן, צי די פולפארזאמלונג פון „אונא" איז בכלל קאמפעטענט אנצונעמען וועלכע ניט איז באשלוסן וועגן ארץ ישראל. אויב דער דאזיקער אפעל וועט ניט האבן קיין דערפאלג, האבן די אראבער נאר איין אויסוועג צו שטערן די גרינדונג פון א יידישער מלוכה אין ארץ ישראל — דורך א מלחמה.

פינסטערער האנדל מיט וואפן

קאיר. (אדג.) גרויסע וואפן פאבריקן אין אינדיע און אין פאקיסטאן, וועלכע זיינען גע־שאפן געווארן דורך די ענגלענדער, האבן די פארגאנגענע וואך געשיקט זייערע פארטרעטער קיין ביירוט, ווו זיי וועלן פארהאנדלען מיטן מופטי פון ירושלים וועגן וואפן־ליפערונג פאר דער אראבישער ליגע. אויך די פראנצויזישע און שווייצארישע וואפן־פירמעס באווייזן א גרויסן אינטערעס צו ליפערן וואפן פאר די אראבישע מלוכות.

אויסערן־מיניסטארן־קאנפערענץ

לאנדאן. (ב. ב. צ.) בעת די באראטונגען וועגן דער דייטשלאנד־פראגע האבן די אויסערן־מיניסטארן פון די פיר גרויסע מלוכות באשלאסן דערלויבן דייטשלאנד א שטאל־פראדוקציע פון 11,5 מיליאן טאן א יאר. מיט א טאג פריער האבן די אויסערן־מיניסטארן זיך געאייניקט אין דער פראגע וועגן דער ליקווידאציע פון דייטשע קארטעלן און טרעסטן און וועגן דער נאציאנאליזאציע פון דייטשע אינדוסטריען. די באהאנדלונג פון דער עסטרייכישער פ[illegible] האבן די [illegible] אויס[illegible] [illegible] און אין ארץ [illegible] זייערע פארטרעטער.

סאוויעטישע נאטע צו [illegible]רייך

פאריז. (אפ.) אין צוזאמענ[illegible]ט דעם ארויסשיקן 19 סאוויעטישע בירגער פון פראנקרייך האט די סאוויעטישע רעגירונג איבערגעגעבן פראנקרייך א נאטע אין וועלכער עס ווערט דערקלערט, אז די פראנצויזישע רעגירונג האט באוויזן איר פיינטלעכע האלטונג לגבי ראטנפארבאנד און צוליב דעם איז די סאוויעטישע רעגירונג געצוווּנגען איבערצורייסן די האנדלס־באשפרעכונגען מיט פראנקרייך. אין דער ענטפער־נאטע, האט די פראנצויזישע רעגירונג באשולדיקט דעם סאוויעטישן פארטרעטער אין פראנקרייך אבראמאוו, אז ער האט דעם רעפאטריאציע־לאגער אין פראנקרייך באנוצט, כדי צו שיקן פראנצויזישע בירגער קיין רוסלאנד.

הילף פאר אייראפעישע לענדער

וואשינגטאן. (רייטער) דער אמעריקאנער קאנגרעס האט אנגענומען דעם הילפס פרא־גראם פאר פראנקרייך, איטאליע, עסטרייך און כינע אין א סומע פון 590 מיליאן דאלאר.

האנדלס־אפמאך ראטנפארבאנד–ענגלאנד

לאנדאן. (אפ.) דער ענגלישער האנדלס־מיניסטער, ווילסאן, וועלכער איז דעם 11־טן דעצעמבער צוריקגעקומען פון מאסקווע, האט דערקלערט אין אונטערהויז, אז די האנדלס באשפרעכונג וועגן תבואה־ליפערונג פון ראטנ־פארבאנד האבן זיך פארענדיקט מיט דערפאלג. אז אין קומענדיקן יאר וועלן געפירט ווערן ווייטערע פארהאנדלונגען וועגן דער פארבע־רייטונג פון אפמאכן פאר ליפערונגען פון אנדערע סחורות.

גענעראל־שטרייק אין רוים

רוים. (אפ.) דער פארבאנד פון די איטא־ליענישע פראפעסיאנעלע פאריינען, האט בא־שלאסן ווייטער צו פירן דעם גענעראל־שטרייק, וועלכער האט זיך אנגעהויבן דעם 10־טן דעצעמבער. אין דעם גענעראל־שטרייק בא־טייליקן זיך אומגעפער 60 000 ארבעטער.

דאס יידישע בערלין באגריסט די נייע יידישע מלוכה

דער פארזיצער פון דער ציוניסטישער פעדעראציע ח׳ פיאטרקאווסקי עפנט דעם פייערלעכן מיטינג

שלאכטענזע.

זונטיק דעם 30־טן נאוועמבער איז אין קינא־זאל אויפן נאמען „הערצל״, פארגעקומען א מיטינג געווידמעט די באשלוסן פון דער „אונא״ צו שאפן א יידישע אומאפהענגיקע מלוכה אין ארץ ישראל.

אין זאל זיינען אנוועזנד געווען אייניקע אויסלענדישע קארעספאנדענטן און צווישן אנדערע אויך דער שעף־רעדאקטאר פון „ניו־יארקער טיימס״, מר. קלארק. דעם פייער־לעכן מיטינג האט געעפנט דער פארזיצער פון דער ציוניסטישער פעדעראציע אין בערלין־שלאכטענזע ח׳ פיאטרקאווסקי. אין פרע־זידיום ווערן איינגעלאדן חברים פון פאר־שידענע ציוניסטישע ארגאניזאציעס. ווי אויך דער דיר. פישביין. אין זיין אריינפיר־ווארט האט דער ח׳ פיאטרקאווסקי זיך בריי־טער אפגעשטעלט אויף דער געשיכטלעכער אנט־וויקלונג פון ציוניזם פון הערצלען און בארכאווון ביז היינטיקן טאג, ווען די יידישע מלוכה איז א געשעענער פאקט.

דיר. פישביין האט באגריסט די לאגער־יידן מיט זייער לעצטער סטאדיע פון לאגער לעבן, און געווינטשן זיי פיל גליק אין דער נייער באפרייטער יידישער היים.

„ווען די וועלט וואלט מיט 30 יאר צוריק זיך צוגעהערט צו אונדזער וויי־געשריי, וואלט אונדזער געשיכטע נית פארטונקלט געווארן מיט דעם שוידער פון 6 מיליאן קרבנות״ רופט אויס דער פרעזעס פון די באפרייטע יידן אין בערלין ח׳ שווארצבערג אין זיין באגריסונגס רעדע. ער רופט די יידן בויען זייער היים מיט ערלעכער ארבעט. צו אחדות צווישן די יידישע פארטייען רופט הרב [illegible]מאן. דער ח׳ פישער פון צענטראלן [illegible] א גרויסן [illegible] [illegible]ריטורי״ אין

קאמיטעט רופט די לאגער־יידן צו גיין אויף דעם מעגלעך געווארענעם ארץ ישראל וועג. וועגן דער באדייטונג פון דער קק״ל־פושקע רעדט דער פרעזעס פונעם לאקאלן קאמיטעט אין שלאכטענזע ח׳ זשוכאוויצקי. די אויסלייזונג פון הונדערטער טויזנטער דונאם ערד איז געווען דער הויפט־פאקטאר אין דער פארווירקלעכונג פון דער יידישער מ[illegible]. מיט רעדעס זיינען ארויסגעטראטן די פארשטייער פון די באזונדערע ציוניסטישע פארטייען אין בערלין. פון שומר הצעיר דער ח׳ יהודה פון די רעוויזיאניסטן ח׳ שניידער פון דער לינקער פועלי־ציון ח׳ קאפפע [illegible] די אלגי[illegible] ציונים [illegible] קאסאוואסקי פ[illegible]

פון דער אגודה ח׳ פישמאן. אלע רעדנער האבן גערופן די יידן אויף די ברייטע וועגן קיין ארץ. א פלאמיקן גרוס דער העלדישער הגנה האט געשיקט אין זיין איינדרוקספולער רעדע דערפארשטייער פון פועלי ציון התאחדות רעד. ח׳ יאנעס. וועגן דעם נייעם דור, וואס איז צוגעגרייט געווארן אין די לאגער־שולן פאר ארץ ישראל האט גערעדט דער ח׳ קרעמער. דער פארשטייער פון דער יידישער אגענץ ח׳ ליבשטיין האט גערופן אלע פארטייען צום פאראייניקטן קאמף פאר דעם יידישן לאנד.

מיט געזאנג פון התקוה ווערט דער מיטינג געשלאסן און דער ענטוזיאסטישער עולם [illegible]

טעמפעלהאף.

מיט גרויס באגייסטערונג האבן די יידן פון טעמפעלהאף אנגענומען די ראדיא־ידיעה, וועגן שאפן א יידישע מלוכה, ווי א בליץ האט זיך צעטראגן איבער אלע ווינקעלעך פון יידישן לאגער. ביז שפעט אין דער נאכט האבן די יידן געפייערט די דאזיקע געשעעניש. אויפן צווייטן טאג אינדערפרי איז פארגעקומען די פייערלעכע זיצונג פון לאגער־קאמיטעט מ״ט דער ציוניסטישער פעדעראציע. מיט א קורצער צייט שפעטער איז אויפן לאגער־הויף פאר־געקומען א גרויסער מיטינג פון אלע לאגער־יידן געווידמעט דער דאזיקער גרויסער היסטארישער געשעעניש. אין מיטינג האבן אנטייל גענומען דיר. פישביין, ד״ר ליבשטיין. פרעזעס שווארצבערג, רעד. יאנעס, די ארץ־ישראל שלוחים ראזעל און שולמית און פיל אנדערע געסט. דער לאגער־פרעזעס ח׳ בערגמאן, טיילט צו ווערטער צו באגריסונגען פאר פיל פארשטייער פון דער ציוניסטישער פעדעראציע, פון צענטראל־קאמיטעט און פון אנדערע יידישע אינסטיטוציעס. דער פאר־שטייער פון דער יידישער אגענץ אין בערלין ד״ר ליבשטיין האט אין זיין שלום־ווארט גערופן די יידן פארצוזעצן אזייער אינטענסיווע ציוניסטישע טעטיקייט. עס זיינען געשיקט געווארן באגריסונגס דעפעשן צו די מיטגלידער פון „אונא״ צו די יידן פון ישוב, צו די „עקזאדוס״־העלדן, מעפילים פון ציפערן, צו דער הגנה און די לייטער פון דער יידישער־אגענץ. מיט א גרויסן דעמאנסטראציע־צוג אין די לאגער־גאסן איז די פייערלעכע פארזאמלונג געשלאסן געווארן.

לאנדאנער קאנפערענץ
מיט יידישע אויגן געזען

דעם 25־טן נאוועמבער האט זיך אנגעהויבן די לאנג דערווארטעטע לאנדאנער קאנפע־רענץ. די פיר אויסערן־מיניסטארן זיינען אנ־געקומען קיין לאנדאן אין גרויסער באגלייטונג און די ערשטע באשפרעכונגען זיינען שוין פארגעקומען. די גאנצע וועלט קוקט אומגע־דולדיק אויף דער ענגלישער הויפט־שטאט און דערווארט די לייזונג פון די פראבלעמען, וועלכע מוזן באשטימט אין דער ערשטער ריי געלייזט ווערן. אויך מיר דערווארטן דעם רע־זולטאט פון די באשפרעכונגען, פארשטייט זיך נית אזוי אומגעדולדיק ווי די דייטשן אדער עסטרייכער. ווייל זייער גורל ווערט דארט בא־שטימט אבער אויך מיר דערווארטן מיט געוויסער שפאנונג, ווייל דאס וואס אין לאנדאן וועט באשלאסן ווערן קען האבן א גרויסע באדייטונג פאר אונדזער צוקונפט.

די וועלט פרעסע האט אין די לעצטע צוויי יאר זייער א סך געשריבן וועגן דער נויט־ווענדיקייט צו אנטוואפנען. דעמיליטאריזירן און ענטנאציפיצירן דייטשלאנד. אויך מיר ווייסן, אז דער דויערהאפטער פרידן הענגט אפ אין גרויסן מאסטאב פון דער אנטוויקלונג אין דייטשלאנד. עס איז נויטווענדיק צו טאן אלץ, כדי צו פארמיידן א צוקונפטיקע דייטשע אגרעסיע. עס מוז איין מאל פאר אלעמאל געשאפן ווערן א גאראנטיע, אז דייטשלאנד וועט קיינמאל מער נית שפילן די ראל פון אן אגרעסאר. מיר ווילן דערמיט נית זאגן, אז מיר זיינען פאר די באשטרעבונגען פון געוויסע מלוכות צו דער שאפונג פון א דייטשע פעדערא־ליסטישע מלוכה. גענוי אזוי אבער זיינען מיר אויך נית פארן היפך. די צוקונפטיקע מלוכה־פארם פון דייטשלאנד הענגט אפ פון די אלירטע און מיר קענען אין דער הינזיכט נית האבן קיין באזונדערע ווונטשן. וואס אבער וואלטן מיר יא דערמאנט? אז

אין דייטשלאנד שטייען נאך א גאנצע ריי וואפן־פאבריקן. דערמאנענן, אז די דענאצי־פיקאציע אין דייטשלאנד איז דורכגעפירט גע־ווארן נאר מיט א קליינעם פראצענט. דער־מאנען, אז נאציס, וועלכע האבן געהאלפן היטלערן קומען צו דער מאכט, פארנעמען נאך אלץ פאראנטווארטלעכע פאסטנס און שפילן די ערשטע פידל אין דעם מלוכה־לעבן פון דייטשע לענדער. מיר וואלטן דערמאנט, אז היינט איז דער אנטיסעמיטיזם אין דייטש־לאנד גרעסער ווי מיט צוויי יאר צוריק. מען קען באאבאכטן נית נאר אנטיסעמיטישע עקסצעסן דורך געוויסע קרייזן, נאר מען קען אפילו לייענען ארטיקלען אין דייטשע צייטונגען וועלכע האבן אן אויסגעשפראכענע אנטי־סעמיטישע טענדענץ. מיר ווילן דא נית דער־מאנען די שענדונגען פון יידישע בית־עולם׳ס ווייל דאס וואלט פארנומען צופיל צייט, מיר וואלטן נאר געוואלט מאכן דעם פארשלאג, די אויסלענדישע הילף פאר דייטשלאנד מאכן אפהענגיק פון דער פירונג פון דייטשן פאלק. די דעמאקראטישע דערציונגס־מיטלען, וועלכע זיינען אנגעווענדעט געווארן ביז איצט, זיינען געבליבן אן ווירקונג, ווייל דאס וואס מיר זען

היינט צו טאג פון דייטשן פאלק, באווייזט די להיפכדיקע ווירקונג. מיר ווילן קורץ דער־מאנען דעם פאל אין א מערב־דרום דייטשער שטאט, ווו עס איז געשענדעט געווארן א יידישער בית עולם. דער פראנצויזישער קאמענדאנט האט פארלאנגט פון די ארטיקע איינוווינער זיי זאלן ארויסגעבן די שולדיקע, בעת זיין פארארדנונג איז נית דערפילט גע־געווארן האט ער פארארדנט, אז די איינוווינער זאלן דריי חדשים נית באקומען קיין ציגארעטן און דין ווירקונג איז געווען זייער פאזיטיוו, ווייל ביז איצט און דאס זיינען שוין איבער דריי פירטל יאר האט מען נאך נית געהערט פון קיין שום אנטיסעמיטישע פראוואקאציעס...

אויף דעם סדר היום פון דער לאנדאנער קאנפערענץ איז געשטעלט געווארן א פונקט, לויט וועלכן ס׳וועלן געפירט ווערן פארהאנ־דלונגען וועגן דער ווידערגוטמאכונג פאר די בירגער פון די פאראייניקטע־נאציעס. ביז איצט איז אבער נאך ליידער נית געגעבן געווארן קיין קלארע דעפיניציע ווער וועט באקומען דאס רעכט אויף דער ווידערגוטמאכונג. און מיר ווייסן פארשטייט זיך דאס אויך נית. אבער ווער אנדערש ווי מיר, יידישע דעפיס, זאלן אין דער ערשטער ריי האבן דאס רעכט אויף ווידערגוטמאכונג? מען מוז גארנית דערמאנען, אז חוץ דעם, וואס 6 מיליאן אונדזערע ברידער האבן זייער לעבן פארלארן אין דייטשע קאצעטן האבן נאך אנדערע אונדזערע ברידער געקעמפט אין די רייען פון אלע אלירטע

ארמייען, וועלכע האבן זיך באטייליקט אין קאמף קעגן היטלער־דייטשלאנד. ביז איצט איז נאך קיין שום זאך נית געמאכט געווארן כדי צו שאפן א מאטעריעלע גרונד־לאגע פארן אויפבוי פון אונדזער עקזיסטענץ. עס איז אונדז נאך נית צוריקגעגעבן געווארן אפילו דער קלענסטער טייל פון דעם, וואס מיר האבן פארלוירן. די באמיונגען וועגן ארץ ישראל וועלן אונדז זיכערן אין דער צוקונפט אן אייגענע היים, אבער די מאטעריעלע עקזיסטענץ פון יעדן איינצלנעם מוז נאך געשאפן ווערן. און צוליב דעם דערווארטן מיר פון דער לאנדאנער קאנפערענץ, אז אונדזערע פאדער־ונגען וועלן באפרידיקט ווערן. אויך דא וואלט זיך אויסגעפונען א מאדוס, כדי ווידערגוטצומאכן דאס אומרעכט, וועלכע איז אונדז געמאכט געווארן דורך די דייטשן. ווי למשל עס וואלט געקענט געשאפן ווערן א פאנד, וועלכער זאל אויסצאלן קאמפענסאציעס פאר אלע אייראפעישע יידן, וועלכע האבן פארלוירן זייער גוטס בעת דעם לעצטן קריג דורך נאצי־דייטשלאנד. די מיטלען פאר אזא פאנד וואלט מען געקענט אראפנעמען פון רעפאראציע קאנטא. מיר ווייסן זייער גוט, ווו ס׳איז דא דער ווילן, דארט געפונט זיך אויך ארבעט, דאס זיינען די פראגן וועגן וועלכע די אויסער־מיניסטארן מוזן אנטשיידן. פון זייער אנטשיידונג וועט אפהענגיק זיין נית נאר די פאליטישע סיטואציע אין אייראפע, נאר אויך די פריינדשאפטלעכע באציונגען פון פאלק צו פאלק.

קארנאווסקי.

וואס איז די הסתדרות?

יעדן חנוכה פייערט די ארץ־ישראלדיקע ארבעטערשאפט אויך איר אייגענעם יום־טוב, דעם יום־טוב פון דער ארגאניזירטער ארבעט, וועלכע האט אין איר, כאטש קורץ געשיכט־לעכן אפשניט פון עטלעכע צענדליק יאר באוויזן ביי[illegible]צושטייערן א גרויסן חלק אינעם ווונדערפולן אויפבוי־ווערק פון אונדזער לאנד, א דאנק דער דאזיקער מסירות נפשדיקער ארבעט וואס האט אבגעגעבן פאר אונדזער לאנד, פאר אונדזער פאלק די ערשטע חלוצישע יידישע ארבעטער־שאפט אין ארץ ישראל, זיינען מיר צוגעקומען צו דעם וואס מיר האבן דערגרייכט די אומ־אפהענגיקע פרייע יידישע מלוכה.

די הסתדרות די אלגעמיינע יידישע ארבעטער ארגאניזאציע אין ארץ ישראל איז אן אייגנ־ארטיקע דערשיינונג אין דער אלוועלטלעכער ארבעטער באוועגונג. איר ארבעט איז ווייט ארויס פון די ראמען פון געוויינלעכער פרא־פעסיאנעלער באוועגונג און איז טיף אריינ־געדרונגען אין עקאנאמיש־פאליטישן און נא־ציאנאלן לעבן פון דעם לאנד.

מיט 40 יאר צוריק זיינען געקומען די ערשטע יידישע יוגנטליכע אין לאנד מיט א פעסטן ווילן צו ארבעטן און בויען זייער היים. זיי האבן דארט נית געטראפן קיין יידישע ארבעטער פאזיציעס און קיין יידישע ווירטשאפט וואס זאל זיי קענען אויפנעמען, מיט עקשנות׳דיקער ארבעט האבן זיי אנגעהויבן בויען דאס לאנד און פארוואנדלט דאס אין דעם איצטיקן בליענדן ישוב.

די הסתדרות איז געגרינדעט געווארן אין 1920, אבער אירע יסודות זיינען פאקטיש גע־לייגט געווארן אין 1904 יאר ביי דער צווייטער עליה דורך די ערשטע פיאנערן־חלוצים. די

(סוף זייט 5)

חנוכה

טשעפלין ירמיהו ראבינס

אין זייער שווערע צייטן קומט אונדז אויס צו פייערן דעם היי־יאריקן חנוכה יום־טוב וועלכער איז מיט זיינע ליכטלעך דער סימבאל פון דער צוריקשטעלונג פון הייליקן פייער אין דעם בית המקדש פון איין זייט און דער נצחון־דיקער זיג פון די העלדישע מכבעער איבער די סירישע אונטערדריקער פון דער צווייטער זייט. דער היינטיקער יום־טוב איז אבער אויך פארבונדן מיט גרויסע האפנונגען ענדלעך צו דערגרייכן אונדזער גרויסן ציל פון א יידיש לאנד אין אונדזער אלטע היים. דערפאר ווענדן מיר אונדזערע געדאנקען היינט נאך מער ווי שטענדיק צו אונדזער הייליקן לאנד. וועגן וועלכן מיר דערווארטן איצט א פאזיטיווע לייזונג לטובת אונדזער פאלק. א לייזונג, וועלכע איז שוין ארויסגעגאנגען ווייט אויסער די ראמען פון יידישן פראבלעם נאר איז געווארן א וועלט פראבלעם.

נאך דער באפרייונג פון דער נאצי בעסטיע האבן פיל פון אונדזערע רעשטלעך לעבנגע־בליבענע יידן געווענדעט זייערע האפנונגען אויף אונדזער הייליקן לאנד ארץ ישראל. אבער אין לויף פון דער צייט האבן פיל פון אונדזערע ברידער זייערע האפנונגען אויפגעגעבן און אנדערע האבן אין זייער האפנונגסלאזיקייט זיך געפרוווט כאפן צו גוואלט מיטלען.

די עקסטרעמיסטן אין ארץ ישראל אדער אמווייניקסטן א טייל פון זיי, פארגלייכן זיך צו די מכבעער און זיי באווייזן, אז זיי זיינען, כאטש מיט דער קליינער צאל גרייט צו קעמפן קעגן דער ענגלישער הערשאפט און געבן קרבנות פאר באפרייען דאס יידישע לאנד. און דאך, ווען ארץ ישראל וועט ווערן אומאפהענגיק וועט דער „א. צ. ל." און די שטערן־גרופע ניט קענען דערמאנט ווערן לשבח; ווייל דער [illegible] ניט ווי זיי זאגן אז אדרבה זיי וועט ארץ ישראל באפרייט ווערן, נאר פארקערט: אז מיט זייערע טעראר־אקטן האבן זיי נאך מער געהאמעוועט דעם וועג צו דער באפרייונג און דער שאפונג פון א יידישער מלוכה.

אויך די גרעסטע מערהייט פון דער יידישער באפעלקערונג אין ארץ און די פירער פון די אפיציעלע ציוניסטישע קערפערשאפטן פון אלע אנדערע ציוניסטישע פארטייען אין ארץ ישראל. וועלכע גיבן א גרויסע ביישטייערונג אין דעם אויפבוי־ווערק ווי אויך אין דעם קאמף פאר דער יידישער מלוכה, זעען ניט אין אין די אויבנדערמאנטע טעראריסטישע גרופן קיין שום ענלעכקייט צו די גרויסע מכבעער. וועלכע זיינען אין יענע אלטע היסטאר־ישע טעג געווען דער קאמפס קערן פון דעם יידישן פאלק אין פארשקלאפטן ארץ ישראל.

אויך די רעליגיעזע פירער וועלכע לעבן מיט דער טראדיציע פון א יידישן ארץ ישראל אנערקענען זיי אויך ניט פאר קיין העלדן, נאר אין קעגנטייל; פאר אזעלכע וואס שטערן און האמעווען דעם וועג צו דער יידישער מלוכה.

דאס וועלן ברענגען צום נצחון פון דער ציוניסטישער זאך מיט גוואלט האט איינגאנצן ניט צוטאן מיט דעם קאמף, וואס סהאבן געפירט די מכבעער אין זייער צייט.

יידישקייט און יידנטום האבן געמוזט דורכגיין א לאנגן וועג ביז די מכבעער האבן ווידער אנגעצינדן אין בית־המקדש דעם הייליקן פייער און וועלכער איז לויט אונדזער טראדיציע, געווען דער העכסטער אויפשטייג פון יענע יידישע העלדן. און אויך היינט דארפן מיר, די מאדערנע מכבעער האלטן זיך אין דעם קאמפס פארם, ווי די געשיכטע האט אונדז געלערנט, און מיר האפן, אז אויך די פארייניקטע־פעלקער וועלן טאן אלץ, וואס אין זייער מאכט בכדי צו פארשטארקן דאס אינטערנאציאנאלע געזעץ: „צדק, צדק תרדוף".

אין דעם ווארט חנוכה געפינען מיר דעם וועג, לויט וועלכן מיר דארפן זיך ריכטן: חנוכה הייסט מסורת נפש־דיקייט און דערציונג וואס נעמט זיך אויך פונעם שורש חנוך, און דאס איז דער וועג פון אלע יידישע גרופירונגען, די דערציערישע ארבעט און מסורת נפש־דיקייט, וואס דארף פירן אויפן וועג פון קעגנזייטיקער פארשטענדיקונג און צו דער פארברייטערונג פונעם יידישן וויסן. דאס איז אויך דער וועג פון פרייהייט, וועלכער פירט גלייכצייטיק צו דער פארשטענדיקונג מיט אנדערע פעלקער און רעגירונגען.

אינעם היינטיקן חנוכה־יום־טוב ווילן מיר דערמאנען די אלע פרויען און מענער, וועלכע האבן צוגעלייגט זייערע כוחות און געהאלפן צו דער פארניכטונג פונעם גרעסטן וועלט־שונא און נאך גרעסערן יידישן שונא — די נאצי בעסטיע. און אויך באערן אלע געפאלענע מיליאנען קדושים פון אונדזער פאלק!

אינעם היינטיקן חנוכה־יום־טוב [...] מיר נאכאמאל אונטער די גרויסע אר[...] אונדזערע ציוניסטישע מנהיגים, וועלכע ק[...] אבער אויף א פרידלעכן וועג פאר ד[...] באפרייונג פון אונדזער לאנד.

די האנדלונג און שטעלונג פון ענגלאנד בנוגע אונדזערע פאדערונגען זיינען פאר אונדז זייער באומרואיקט. און דעריבער מאכן זיי אונדז אין דער איצטיקער גורל־דיקער שעה נאך מער אנטשלאסענער צו גיין אויף דעם שוין פון לאנג פון אונדז אנגעצייכנטן וועג פון ארדנונג און יושר, וועלכער וועט אונדז סוף כל סוף ארויספירן פון דעם גלות־דיקן חשכות און אונדז דערפירן צו אונדזער גרויסן ציל פון א פרייער דעמאקראטישער יידישער מלוכה.

און זאל אין דעם נאענטסטן חנוכה־יום־טוב זיך צעהעלן די ליכטער פון גלויבן און פרייהייט אין אלע וועלט־טיילן און באזונדער אין אונדזער הייליקן לאנד ארץ ישראל.

כבתה זקוק לה

דער מהות פון פסק־הלכה, וואס אונדזערע חכמים האבן אוועקגעשטעלט די גייסטיק מאראלישע באגריפן פון יידן און יידנטום, אין אלע צייטן פון חורבן האומה צוריק אנצינדן דאס יידישע ליכט, ווען בארבארישע הענט ווילן אויסוואָרצלען און אונטערברענגען דאס אייביקע יידישע ליכט און איר אייביקייט פון תורה־מאראל אויף אכט יסודות.

שמעון הצדיק, איינער פון די לעצטע פון די כנסת הגדולה, ווען ער האט שוין דערזעען, ווי דער הייליקער נר תמיד, נר המערבי אין בית־המקדש ווערט פארלאשן (מסכת יומא) האט געזאגט: על שלושה דברים העולם עומד, על התורה, על עבודה ועל גמילת חסדים (פרקי אבות א) די וועלט שטייט אויף דריי יסודות: תורה, עבודה און קרבנות — תפילה, הייליקע, ערלעכע ארבעט פון יגיעה כפים־ניקעס. נקי כפים ובר לבב . . . און גמילת חסדים.

דער ירושלמי [illegible] אלס מארטירער האט געזאגט: על שלושה דברים העולם קיים, על האמת, הדין ועל השלום [illegible] די וועלט האט [illegible] און עקזיסטענץ אויף דריי יסודות: אמת, דין משפט און שלום . . . אויך דער ייד ווערט אנערקענט אויף די יסודות: רחמנים, ביישנים, גמילת חסדים — (יבמות) רחמנות און בושה, שעמען זיך מיט טאן שלעכטס.

אט די הייליקע ליכט האבן באלויכטן דעם יידישן גלות־וועג, און דאס איז געווען די מעמקים, פון זיין פאלקס נשמה, דאס זיינען געווען די הויפט יסודות פון לייכטנדן יידנטום.

אבער ליידער האבן פינסטערע בייזע שדים־ווינטן פארלאשן דאס ליכט. סאדיסטישע־מערדערישע ידי — עישו האבן אונטערגעגראבן די יסודות און צעשטערט אלץ. דעריבער מוז ווערן איצט דערמאנט דער מעשה בראשית־דיקער רוף: יהי אור! דארום מוז אויסגעפירט ווערן דער פסק־הלכה דער הייליקער רוף: כבתה זקוק לה!

עס מוזן זיך אנצינדן די אכט ליכטלעך, וואס דאס איז דער אורו של משיח, די אתחלתא דגאולה. אן די אכט ליכטלעך קען קיין ריכטיקע גאולה און בנין האומה ויהודית, ניט זיין! . . .

<u>דאס ערשטע ליכטל — רחמנות</u>, כביכל'ס לאזונג מרחם על הבריות ניט צו פייניקן קיין שום מענטש. יידן זיינען געווען אן „עם הספר" — תורה־פאלק. ווו מיר זיינען געווען, געוואנדערט, געליטן האבן מיר הויך און שטאלץ געהאלטן אונדזער ספר הספרים, און דאס ליכט, דער אור־תורה האט באלויכטן אונדזערע אלע חושך־דיקע ווינקעלעך . . . זאלן מיר איצט אנצינדן דעם אור־תורה, זאלן מיר ווייזן דער וועלט. אז מיר זיינען אן „עם־הספר" און א זשאנק דעם זיינען מיר אומשטערבלעך . . . דער אור התורה מוז זיין אויף הייליקע, ריינע, צניעות־דיקע טהרה יסודות . . . ניט קיין כיטרעקייט פון וועלכע ס'איז עסקנים נאר ריכטיקע תורה־לשמה . . . לשם האומה הישראלית, לשם נצחיות היהודית.

<u>דאס צווייטע ליכטל — עבודה</u>. דער סימבאל פון מגלה, פון פיעטעט, השתפכות הנפש, פון אינערלעכן נשמה־בענקשאפט, נשמה־געזאנגען און קלאנגען, די ערנסטקייט פון א קול, קול יעקב. די הארציקע טיפע תמימות־דיקע מעמקים דביקות זמרות . . . באהעפטונג פון מענטש און געטלעכקייט . . . און עבודה־קרבנות. אונדזערע גרויסע בלוטיקע קרבנות פון אלע צייטן און איבערהויפט פון די לעצטע 6 מיליאניקע קדושים־קרבנות [illegible] און יונג פון אונדזערע תנוקות של בית רבן [illegible] פון אונדזערע ייִנגע קינדערלעך שלא [illegible] פון אונדזער פאלקס יידן און יידישע [illegible] כפים [illegible] מיט די ריינע יידישע [illegible] ליכט פון עבודה מוז זיך איצט אנצינדן [illegible] שה בראשית — יהי אור!

<u>דאס דריטע ליכטל — גמילת חסדים</u>. פראקטישע מענטשלעכע קעגנזייטיקע הילף, ברידערלעכע הילף פון ייד צו ייד, ברודער צו ברודער. דער גמילת חסדים מוז זיין אויף די הייליקע באגריפן פון די תורה־יסודות, נר מצוה ותורה אור! תורה, תפילה, גמילת חסדים וסופה גמילת חסדים (מדרש).

<u>פערטע ליכטל — אמת</u>. ליידער איז דא זייער פינסטער, טאקע, ווי אונדזערע חכמים האבן פאראויסגעזאגט, אויף דער היינטיקער צייט, די „עקביתא דמשיחא" אז והאמת תהא נעדרת (מסכת סוטה), דער אמת וועט פעלן . . . און עס וועלן זיך גרינדן גאנצע חברות אינסטיטוציעס, פארטייען, וועלכע וועלן פארפירן דעם אמת (נעשו עדרים עדרים והלכה לה שם) דער שקר, חניפה, צביעות, גאט לעסטערונגען און חילול השם האט טריומפירט און אונטערגעהאקט די פיס פון אמת, (מפרשים) זאל ווערן אנגעצינדן א הייליקער פונק פון אמת! . . . כאטש א שטראל פון אייביקן אור, צוריק צו מעשה בראשית — יהי אור!

<u>פינפטע ליכטל — דין</u>. עס ווערט ליידער פארבויגן, פארדרייט, פארקרימט דער דין און משפט — הוי המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו אזוי דער כלל אזוי דער יחיד. דער „שוחד" די קארופציע, פאקדרייט, פארקרימט דעם דין און משפט, אלץ ווערט צוגעפאסט צום אייגענעם געברויך . . . צו די אייגענע טאשן. צו די אייגענע ביזנעס און פארגעניגנס (תהילים מ"ג פ"ד והנביאים). זאל זיך אנצינדן דאס ליכט פון דין און משפט, ריכטיק. אלקים נצב בעדת אל אכן יש אלקים שופטים בארץ יהי אור!

<u>דאס זעקסטע ליכטל — שלום</u>. אט דאס איז אונדזער גלות־טראגעדיע, דער חורבן פון די 2000 יאר ווערט דורך אונדזערע חכמים באטראכט צוליב מחלוקת און שנאת חינם. און עדיין השטן מרקד בענינו: דער שטן פון מחלוקת איז נאך אזא שווערן חורבן דא. אפילו אין דעם איצטיקן קאטאסטראפאלן מצב, ווי מיר זיינען אין חשכות הגלות אין דעם וימש חושך, דער מאראלישער, גייסטיקער און קערפערלעכער פאלקס־פינסטערניש, איז נאך נישטא ביי אונדז קיין שלום. דאס איז אונדזער גרעסטער חטא! ווען עס זאל זיין היינט שלום, וואלט מען נאך פיל געקענט ראטעווען דאס יידישע פאלק, די שארית הפליטה אין גלות און אין ארץ ישראל.

> **. . . בימים ההם, בזמן הזה**
> **מכבי מושיע ופודה,**
> **ובימינו—כל עם ישראל**
> **יתאחד, יקום ויגאל!**

זאלן מיר אנצינדן אין אונדזערע נשמות דעם הייליקן געטלעכן משיח באגריף, פון שלום — שלום שמו של הקב"ה ושלום שמו של משיח — וועט ווערן אנגעצינדן דער אור נר חנוכה של משיח (לקוטי מוה"רן).

<u>דאס זיבעטע ליכטל — אהבת ישראל</u>. זאל ווערן אנגעצינדן דער עכטער יידישער באגריף פון רחמנים. ליידער איז איצט דער פאלקסטימלעכער יידישער באגריף פון רחמנות אוועק. עס איז ניט קיין רחמנות וועלכער קומט פון געפיל, נשמה, הארץ; פון ייד צו ייד, ברודער צו ברודער, עס איז אוועק די אהבת ישראל, עס איז ניטא מער דאס הייליקע פייער נאר העכסטנס — א קאלט פייער. אדער פרעמד פייער — עבודה זרה־דיק, אש זרה... אנגעצינדן דורך פרעמדע טעאריעס — דורך פרעמדע בארבאריש־אידעאלאגישע ליטעראטורן. אבער ווייט פון יידישן הויפט־יסוד פון פאלקסטימלעכן אהבת ישראל, ואהבתה לרעך כמוך . . .

זאל זיך אנצינדן דאס הייליקע פייער פון יידישע אחדות ישראל, דורך אהבת ישראל, פון יידישן רחמנות אויף דער תורה און נביאישע יסודות.

<u>דאס אכטע ליכטל — ביישנים</u>: איז דען ניט דאס גרעסטע אומגליק פון דער וועלט בכלל און ליידער אויך פון יידישן פאלק, וואס איז אפגעטאן פון בושה, מען שעמט זיך ניט צו טאן די גרעסטע פארברעכנס. וואס שענדעט דעם צלם אלקים, דעם נאמען מענטש, און מען טוט די פארברעכנס פריי לעיני־השמש . . . און ליידער שטאלצירט מען נאך מיט דעם . . .

(סוף אויף זייט 6).

רעפלעקסן צום היינטיקן חנוכה

וואס איז די הסתדרות?

(סוף פון זייט 2).

[ע]רשטע קאנפערענץ פון די א. י. ארבעטער [ה]אט זיך געעפנט דעם 5. דעצעמבער 1920 יאר [ח]נוכה תרפ"א). אין די וואלן האבן זיך בא־[ט]יילִיקט 4433 ארבעטער און ביז היינט איז זי [א]ויסגעוואקסן אין א באוועגונג וואס ציילט [א]נהויב 1947) 170000. פון יאר 1920 ביז 1947 [אי]ן משך פון 26 יאר עגזיסטענץ איז זי גע־[וו]אקסן אין 38 מאל, בעת דער אלגעמיינער [ישו]וב איז געשטיגן בלויז 10 מאל — פון 66500 [נפ]שות ביז 650006 נפשות, אזוי, אז דער [אר]בעטער־כח פונעם הסתדרות נעמט ארום 40 [פר]אצענט פון גאנצן ישוב.

די הסתדרות האט אירע קערפערשאפטן [דור]ך וועלכע ס'ווערט געפירט די געזעלשאפטלעך־[סא]ציאלע ארבעט, ווי למשל; די עזרה הדדית [(קעג]נזייטיקע הילף) דער הויפט יסוד פון יעדע [ארב]עטער־באוועגונג, קופת חולים (קראנקען [קא]סע) קרן נכות (אינוואלידן פאנד), קרן חוסר [עב]ודה (פאנד צו באקעמפן די ארבעטסלאזיקייט), משען (הילפס אינסטיטוציע פאר דעם יחיד), מציב (שטיצע פאר דער משפחה בעת א טויט פאל פון דעם פרנסה־געבער), דור לדור (פאנד וואס זארגט וועגן דער ארבעטס עלטער). א. א.

אויך פאר דער ארבעטער ווירטשאפט זארגט די הסתדרות און זי נעמט ארום 200 ישובים, 60 מושבות, 140 קבוצים, קבוצות, פון קרוב 52000 נפשות. די דאזיקע ישובים ווערן באדינט דורך פאלגנדע קערפערשאפטן; א. תנובה (צענטראל — קאאפעראטיוו — געזעלשאפט) ב. מקורות (וואסער געזעלשאפט), ג. יכין (אונטערנעמער געזעלשאפט), ד. בנק הפועלים (ארבעטער באנק), א. א.

די הסתדרות האט איר אייגענע בוי־אונטער־נעמונג־סולל בונה, [...]אס פארמאגט אייגענע פאבריקן פון גלא[...]גוס, צעמענט און אנד.

די הסתדרות שטרעבט ארומצונעמען אלע יידישע ארבעטער און אויסנאם. יעדער וואס עקספלאאטירט ניט דעם צווייטן קען זיין א מיטגליד אין הסתדרות. איר אינטערעסירט ניט די פאליטישע אויפפאסונג פון אירע מיטגלידער.

די אנפירערשאפט, די ארגאניזאציע פון דער הסתדרות זיינען פאלגנדע:

1. ועד הפועל (ארבעטער קאמיטעט)
2. אגודת מקצועות (פראפעסיאנעלער פאריין לויט פאכן)
3. מועצת הפועלים (ארבעטער־ראט פון די שטעט)
4. שטאפל (ביַ'דן די פארשיידענע לאנדס־ארגאניזאציעס)
5. מועצת הפועלות (פרויען ראט)

דער העכסטער שטאפל פון דער הסתדרות איז די ועידה הסתדרות, (די אלגעמיינע קאנפע־רענץ וועלכע ווערט אויסגעוויילט איין מאל אין צוויי—דריי יאר.

דאן קומט די מועצות הסתדרות, וועלכע ווערט אויסגעוויילט דורך דער ועידה.

און דער ועד הפועל די עקזעקוטיווע פון דער הסתדרות, וועלכע ווערט אויסגעוויילט דורך דער מועצה.

פון דעם אלעם ווערט אונדז קלאר, אז די הסתדרות העובדים איז די ארגאניזאציע פון יידישן ארבעטער קלאס אין ארץ־ישראל, וואס זארגט, ניט נאר פארן וואויל פון דעם ארבעטנדיקן יחיד, נאר טראגט זיין גרויסן ביישטייער פארן אויפבוי פון יידישן לאנד.

מיר קענען מיט שטאלץ שטייען פארן וועלט פראלעטאריאט און פארשרייבן אין אונדזער מויזנטיאריקער געשיכטע פון גבורות פולן מארטירער־וועג פאר דעם פאלקס־קיום. דאס קאפיטל פון מוסטערהאפטער שאפונג! די הסתדרות איז די נשמה פון פאלק. דער פולס פונעם נייעם יידישן לעבן אין ארץ ישראל און די קרוין פון דעם יידישן שאפן.

בן־בנימין.

לאגער כראניק

די פארייניקונג פוןביידע טעאטער-גרופן „בדרך“ און „הנודד“ פון די לאגערן שלאכטענזעע-מארינדארף אין בערלין

אויף דער פארייניקטער פארזאמלונג וואס איז פארגעקומען אין לאקאל פון טעאטער „בדרך“ איז ארויסגעטרעטן דער ח׳ יאנעס מיט א קורצער רעדע. נאכן באערן די געפאלענע דיכטער און קינסטלער האט ער געגעבן אן איבערבליק איבער דער גרויסער יידישער טראגעדיע וואס האט געבראכט צו דער פיזישער און גייסטיקער נידערלאגע פון דער ש. ה. ח׳ יאנעס ווייזט אן אויף דעם גרויסן הוב וואס די געשיכטע האט אויף אונדז געבליבענע ארויפגעלייגט, — פארצוזעצן מיט אלע כחות די איבערגעריסענע ארבעט פון די אומגעקומענע. פאר די יידישע ארטיסטן שטייט היינט די אויפגאבע ווייטער מיטצווירקן צו דעם קולטורעלן צוריק אויפבוי צווישן די יידישע ווינציק געבליבענע פאלקס־מאסן און דערציען די יידישע יוגנט, ווי אויך די עלטערע אינעם גרויסן גייסט פון חלוציזם.

גלייכצייטיק ווייזט דער רעדנער אן אויף דעם אלגעמיינעם פאליטישן וועלט־צושטאנד, פון וועלכן מיר די ש. ה. זיינען אויך ניט אפגעריסן און מער ווי יעדער זיינען מיר פאראינטערעסירט אז אויף דער וועלט זאל הערשן שלום און רו.

ער רופט דעם פארייניקטן טעאטער צו קעמפן מיט ווארט, ליד און שפיל קעגן דעם פאשיזם, וועלכער האט אויך ביים יידישן פאלק זיך ארייגעגריסן ווי א גאנגרענע, הן אין זיין אפענער הן אין זיין פארמאסקירטער פארם.

נאך א לענגערע דיסקוסיע פון די מיטגלידער פון ביידע טעאטער — גרופן איז געווילט געווארן א נייע פארוואלטונג, וועלכע האט זיך געשטעלט די אויפגאבע צו פארשטארקן איר קולטורעלע טעטיקייט צווישן די איינוווינער פון ביידע לאגערן.

קורסן פאר קינא מעכאניקער.

אין דער נאענטסטער צייט ווערט אין לאגער שלאכטענזעע ארגאניזירט קורסן פאר קינא־מעכאניקער. דער לייטער פון די קורסן אינזש. אפאלעק, וואס האט א לענגערע צייט אויך אנגעפירט מיט די קורסן פאר ראדיא־טעכניקער, האט אויף דעם געביט פון פעדאגאגיש — טעכנישער ארבעט גרויס דערפארונג.

אין משך פון דריי חדשים וועלן צוגעגרייט ווערן אויף די קורסן קוואליפיצירטע פאך־לייט, וואס וועלן זעלבסטשטענדיק קענען דעמאנסטרירן קלאנגפילמען.

דער אויבנדערמאנטער פאך האט א גרויסע באדייטונג אין ארץ ישראל, ווו די נאכפראגע אויף קוואליפיצירטע קינא־טעכניקער איז זייער גרויס.

וועגן גענויער אינפארמאציע ווענדן זיך דירעקט צום אינזש. אפאלעק.

א גר[illegible]סער אינטערנאציאנאלער פילם ווערט געדרייט אין בער[illegible]

[illegible] „צענטראל סינעמא קאמפיין“. דרייט [illegible] א גרויסן אינטערנאציאנאלן פילם א. נ. [illegible]ריטוריי“ אין זיבן שפראכן. אונטער דער [illegible] פון עקוויון יארק. מוזיק וואלטאנג [illegible] מעלע[illegible]

דער פילם שפיגלט אפ דאס לעבן פון א גרופע מענטשן פון פארשיידענע נאציעס, וועלכע זיינען אנטלאפן פון די קאצעטן, אויסבאהאלטנדיק זיך אין א וואלד־לאגער, פון וואנען זיי פירן א פארביטערטן קאמף קעגן דעם גרויזאמען היטלער־רעזשים.

צווישן זיי געפונט זיך א יידישע פאמיליע, וואס מאכט דורך די גאנצע שבעה מדורי גהינום פון די היטלערישע קאצעטן, אויך א יידיש־פוילישער זעלנער־אינוואליד, וואס האט פארלוירן א האנט און א פיס אין קאמף קעגן דער היטלער־ארמיי אין באהאלט זיך אויס צווישן דער דאזיקער אינטערנא[illegible]ציאנאלער גרופע.

אין פילם באטייליקן זיך [illegible] דייטשע ארטיסטן יוזעף [illegible] [illegible] מארקוס, וואלמער ריכטער, [illegible] קערבער א. א.

ס׳באטייליקן זיך אויך א גאנצע ריי גרויסע יידיש־דייטשע ארטיסטן, וועלכע האבן זיך אומגעקערט פון דער עמיגראציע. בעת אין קריג האבן זיי געשפילט אויף ענגלישע בינעס. צווישן זיי אזעלכע נעמען, ווי יוסף אלמאס, ווילי פראגער און אננא מאריא האוז.

ס׳נעמען אויך אנטייל די בעסטע ארטיסטישע כחות פון יידישן בערלינער טעאטער „בדרך“, צווישן זיי אזעלכע פאפולערע נעמען, ווי דוד מינסטער, פרומא קאמיעניעצקא, מנשה לעפצעלטער און א יידיש יינגל א געוו. קאצעטלער באגוש קליימאן.

רעד.

לסימה פארטנאי ואליהו יאנעס
ברכת מזל־טוב חמה ולבבית
ליום התונתכם, תהי דרככם סוגה
בשושנים.

שלמה גייער ומשפחתו

סימה און אליהו יאנעס

פיל גליק צו אייער נייעם לעבן

ווינטשט

אברהם און סימא פייגענבוים

לחבריע יונס וסימה!
ליום התונתכם אני מברך
אתכם בברכת מזל־טוב
ומאחל לכם חיי עשר
בארץ ישראל

ראט מהדכי

ח׳ יאנעס צו אייער חתונה
מיט פרל. פארטנאי ווינטשן

פ י ל ג ל י ק

ארטור איינהארן און פרוי
טשעפלין צענטער

סימה ואליהו!
ביום התונתבם אחוליים לבביים
מאחלת משפחת גלוזבאנד

אין נאמען פון פועלי ציון
(שמאל) ווינטשן מיר אייך
ח׳רה סימה און אליהו יאנעס
א הארציקן מזל טוב
אויף אייער נייעם וועג
פועלי ציון (שמאל)

למזל טוב
בעסטע גליק צו דער חתונה
אונדזערע בעסטע פריינד
סימע פארטנאי אליהו יאנעס
יעקב, חיה צרני
אברהם און רוזה צרני

א הארציקן מזל־טוב
ווינטשן מיר דעם ח׳ יאנעס אליהו
צו זיין חתונה מיט פרל. סימה פארטנאי
פאמיליע קאפפע

„אלטע און נייע צייטן“ —

יובל רעווי פון טעאטער „בדרך“

אין צוזאמענהאנג מיט דער איין יאריקער עקזיסטענץ פון דעם יידישן טעאטער „בדרך“ אין בערלין־שלאכטענזעע, האט דער טעאטער „בדרך“ געשטעלט א פיל־פארביקע יובל־רעווי, וועלכע האט זיך, ניט קוקנדיק אויף אלע שוועריקייטן וואס די לאגער איינוווינער מאכן דורך און צוזאמען מיט זיי אויך די ארטיסטן פון טעאטער, דאך באוויזן דעם גוטן ווילן פון דער דאזיקער קליינער גרופע, וועלכע האבן זיך געשטעלט פאר אן אויפגאבע צו ווידמען זיך די קולטורעלע נויטן פון דער שארית הפליטה.

דער גאנצער אנסאמבל איז דאס מאל קינסטלעריש צוזאמענגעפלאכטן דורך דער רעזשיסארין פרוי טאובע גילער, וועלכע האט אין יעדן בילד ארייגעלייגט קינסטלערישע איינפאלן און סטיליסטישן געפיל.

דער קאנפערעסאריער ל. העכט האט טרעפלעך קאנפערירט סיי אין וויץ, ווי אין ערנסט צווישן איין בילד און צווייטן, באזונדערס קומט ער ארויס זייער גוט אין זיין אויפטרעטן אין דיאלאגן מיט די בעסטע כחות פון דעם טעאטער „בדרך“.

די טעקסטן, ווי „ציפ־צאפעקל“, „לאקשן מיט יויך“ פון פרומע קאמיעניעצקא, „דאס אלטע פארפאלק“ און צום סאמע סוף דער פינאל „אלטע און נייע צייטן“ פון י. ראזענבלאט האבן פיל בייגעשטייערט צו דער אלגעמיינער פארשטעלונג.

אויך דער קינסטלער לעוו אראנסאן, האט באוויזן אין דער דאזיקער רעווי זיין קאמפאזי־טארישע מייסטערשאפט.

דאס אלגעמיינע שפילן פון די ארטיסטן זיינען אין זייערע וויכטיקסטע ראלן געשטאנען אויף א הויכן קינסטלערישן ניווא.

[illegible] קאמיעניעצקא איז זייער פילזייטיק און אויסגעצייכנט אין אירע דראמאטישע און רעאליסטישע ראלן. א גרויסן דערפאלג האט בעקער אין זיין כאראקטער־קאמיק, וועלכער רייסט ממש מיט דאס גאנצע פובליקום. קארעניען שפילט איבערצייגנד אין איר ראל אלס יינגע פרוי, וועלכע איז ארומגערינגלט פון פיל פארערער. העפנער איז מונטער און באוועגלעך, ער ברענגט אריין אויפהייטערונג אין יעדער זיין געשפילטער סצענע. שפערלינג ווייזט ארויס גרויס עלעגאנץ, פרייד און פאטאס, וועלכער דריקט זיך אממערמטן אויס אין דעם פינאל. א נייע אנטדעקטע קינסטלערין פון דעם טעאטער „בדרך“, איז די יינגע ארטיסטן קירשנבוים, וועלכע שטעלט מיט זיך פאר א באמת׳דיקן יינגן טאלאנט, און וועלכע האט אויסזיכטן ביי גוטע סטודיע־באדינגונגען הויך צו וואקסן. צום סוף דארפן דערמאנט ווערן אכטמאן אין אייניקע קלענערע ראלן, דער באלעט מייסטער, שלום גילער, וועלכער האט גוט איינשטודירט די טענץ, וואס האבן דערגענצט די גאנצע פארשטעלונג. אויך די דעקאראציעס פון ה׳וואגשאל זיינען דאס מאל געווען מייסטערהאפט.

מיט גרויס שפאנונג נעמט אויף דאס פובליקום דאס פינאל־בילד „אלטע און נייע צייטן“ בעת מינסטער דערציילט פון דער פארגאנגענהייט און אין דער זעלבער צייט מישן זיך די בלעטער פון א גרויס בוך, וואס דערציילט פון דער יידישער בלוטיקער געשיכטע פון די צייטן פון מצרים, בבל, שפאנישע אינקוויזיציע, גזרות ת״ח און אנדערע פאגראמען ביז צו אונדזער היינטיקן לעצטן חורבן. דאס דאזיקע גאנצע גרויליקע בילד פון אונדזער געשיכטע ווערט דערגענצט דורך שפערלינגס קינסטלערישן פאטאס מיט דעם גרויסן אפטימיסטישן בליק אויף דער צוקונפט פארן יידישן פאלק אין ארץ ישראל, ווו דאס יידישע פאלק וועט סוף כל סוף זיך ארויסרייסן פון זיין בלוטיקער אלטער געשיכטע און בויען א נייע לעבן אין זיין אייגן לאנד.

דעם 13־טן נאוועמבער האט דער טעאטער „בדרך“ דאס מאל אונטער דער לייטונג פון א. יאנעס געגעבן א קינדער פארשטעלונג פון דער רעווי „אלטע און נייע צייטן“.

ס׳איז שטענדיק א פארגעניגן פעסטצושטעלן ווי ח׳ יאנעס פארשטייט אנגעהאלטן [illegible] קאנטאקט מיטן די קינדער [illegible] עס באגרייפן אויך ביי די דערוואקסענע.

די קינדער נעמען אויף די פארשטעלונג מיט גרויס פרייד און ציטנווייז ווערט פארווישט די גרענעץ צווישן בינע און פובליקום, די קינדער לעבן מיט צוזאמען מיטן שוישפילער עס קומט באמת א ישר כח דער לייטונג פון טעאטער „בדרך“ פאר דער דאזיקער קינדער אויפפירונג, פאר דער יונגער גענעראציע, וועלכע האט אזויפיל געליטן און וועמען מען דארף דורך אלע קולטורעלע וועגן ארייגעבן אי פרייד אינעם שווערן לעבן, אי גלויבן אין א בעסערער, שענערער צוקונפט פארן יידישן פאלק.

פראפ. ע. האפפ

כבתה זקוק לה (סוף פון זייט 15)

אונדזערע הכמים האבן דאס געשילדערט (אי עקביתא דמשיחה, סוטא) אז עס וועט ווערן די מענטש־הייט פארדארבן, קיין בושה, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אויבי איש אנשי ביתי... און דאס איז ליידער געווען אונדזער גרעסטער אומגליק!

עס מוז זיך אנצינדן דער הייליקער פונק, זיך צו שעמען! מיט באשיידענער־צניעות׳דיקייט פאר דעם אייגענעם צלם אלקים, אייגענעם באגריף ייד און מענטש, אייגענעם איך. דאס וועט ברענגען צו נשמה־ציטער און תשובה געדאנקען... צוריק אויפשטעלן אין אנ־צינדן דעם נר יהודית. להדליק נר חנוכה! — ואור של ישראל!

זאל זיך איצט באניען יעדער ייד און אנצינדן אין יעדן יידישן הארץ די אכט ליכט פון אונדזער גרויסער מענטשלעכער עטיק, תורה, עבודה, גמילת חסד׳ם, אמת, דין, שלום, רחמניות, בושה, אט דאס וועט זיין דער „מעשה בראשית“ פון ווידערגעבורט פון יידישן פאלק, און דאס שאפן און בויען דאס יידישע ארץ ישראל.

דאס וועט זיין דער פאקעל צו באלייכטן אונדזער חושך׳דיקן וועג ווי דער נביא האט געזאגט: קומי אורי כי בא עורך, והלכי גוים לאורך.

שמונה נרות של חנוכה...

דחה אדמון בצל צלמון, בצל אמונה, בצל תפילה, בצל הבטחון, בצל שדי הקם לנו רועה שבעה.

דוד סוקעניק תלמיד יח״ל.

דערפאר וויפיל די יידישע קונסט האט זיך באַ־טייליקט אין דעם קולטורעלן לעבן פון דער מענטשהייט.

פראפ. עריך האפפ

הונדערטסטער יארצייט פון מענדעלסאן — בארטאלדי

די וועלט געדענקט דעם גרויסן קאמפאזיטאר פעליקס מענדעלסאן — בארטאלדי, וועלכער איז געשטארבן מיט 100 יאר צוריק. זיין זיידע איז געווען דער בארימטער יידישער פילאזאף, וועלכער, האט מיט זיין גייסטיקער השפעה אויף זיינע צייט — חברים א סך געהאלפן דער שפעטערדיקער עמאנציפאציע פון די יידן.

פעליקס מענדעלסאן בארטאלדי א פרי רייפער טאלאנט, האט געשענקט דער וועלט אומשטערבלעכע מעלאדיעס. זיינע מוזיק צו „א חלום אין א זומער־נאכט“ פון שעקספיר, באזונדערס דער „חתונה מארש“ קלינגט אומעטום ווו מ׳האט ליב דעם צויבער פון דער ראמאנטיק. ער האט אויך קאמפאנירט א סך אנדערע ארקעסטער־ווערק ווי סימפאניעס און לידער.

אין דער נאצי־צייט איז זיין מוזיק געווען שטרענג פארבאטן אין די לענדער פון דער היטלערישע איינפלוס־[illegible] נאר בעת מ׳האט „אומלעגאל“ געהערט [illegible]לענדישן ראדיא־זענדער האט מען געהאט דאס גליק צו הערן די הערלעכע מעלאדיעס פון מענדעלסאן. מענדעלסאן קאמפאזיציע איז נאך א באוויז

רעדאקציע „אונדזער לעבן“. בערלין, שלאכטענזעע, פ. ק. אירא 1027 בלאק 8, טעל. 846657 — רעדאקטאר: א. יאנעס, קאלעגיום: י. פיאטרקאווסקי, פראפ. ע. האפפ.

(5040) Druck: Neisser-Druck, Berlin SO 36, Leuschnerdamm 13, 2000, Dezember 47.